

Ein bankastjóri og framtíðin

TAÐ er ikki hvønn dag, at vit siggja so kontantar meiningar í almenna orðaskiftinum, sum røðan ein av bankastjórnunum helt fyri studentum og HF-arum nú um dagarnar, er dømi um.

SAMD ella ósamd, so kann ein tó í hvussu er siga, at her verður einki ballað inn. Stjórin í Fossbankanum hevur eitt ella lat okkum heldur siga fleiri ítekilg boð uppá framtíðina tvs., hvussu vit koma burtur úr ella minka um óhepnu avleiðingarnar av núverandi búskaparligu støðuni í føroyska samfelagnum.

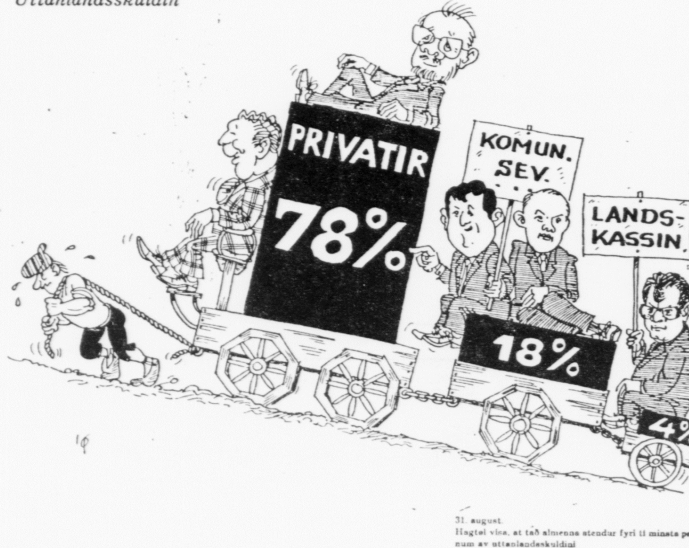
HANN leggur so ikki fingrarnar ímillum og mælir rætt og slætt til stórar og kollveltandi broytingar og nýghugsan. Eitt nú: at minka almenna virksemd við 50% yvir 2 ár, at privatisera almennar stovnar, at geva útlendingum loyvi at gera fløgur í Føroyum, at gera klárt til at fara inn í EF, at stingja 12 flakavirki og ikki lata tey uppaftur, uttan at tey kunnu fara undir alternativa framleiðslu, at minka munandi um talið á kommunum, at minka um talið á tingmennum við eini helvt, at gera alt landið til eitt valdømi, at avtaka øll monopol, at fara undir fyrireikingar til at bora eftir olju, at avtaka stuðulin til fiskivinnuna og soleiðis kundi tú hildið fram. Bankastjórin hevur so sanniliga nógv uppá hjartað.

SPURNINGURIN er tá, hvussu skilagott alt hetta kann skjýtur upp er fyri føroyska samfelagið og tey menniskju her bágva.

VIT skulu her bert triva í okkurt av uppskotum hansara og annars lata tað vera upp til okkara lesarar at gera viðmerkingar til hesi, má sigast, heldur ótráðanellu og rættiliga djúru sjónarmiðini. Er tað nakað, sum okkum tørvar í Føroyum, so er tað størri opinheit og eitt lívligari orðaskifti um allar samfelagsspurningar. Tað er tíanverri so her á landi, at tað talufrælsi og skrivifrælsi okkum er givið í grundlógini verður litið ella einki brúkt. Ikki fyrr enn týðningarmiklar avgerðir eru tiknar og vit siggja avleiðingarnar av teimum raknar føroyingurin við sum við kaldan dreyms og spyr: hvat í allari víðu verð er hetta fyri nakað. Hvat hava hesi góðu menn, vit hava latið upp í hendi at stýra landi okkara, gjørt og hvat er tað okkara vinnulivsmenn, okkara grannskoðarar osfr. hava gjørt! Vit, sum trúðu so blint uppá teir! Og tá er bráðliga ov seint at binda um heilan finger.

VIT kundu havt forðað, kundu brýtt, kundu útsætt ja í heila takið, kundu havt ávirkað bæði hesa og hasa avgerðina og gongdina, um vit vóru meira virkin í orðaskiftinum. Men her mugu vit tíanverri ássanna, at

Uttanlandsskuldin

31. august
Hagfel vísir, at tað almennu stendur fyri tí minsta parti sum uttanlandsskuldin

føroyingar sum heild eru næstan fullkomiliga líkasælir við, hvat fyriferst í samfelagnum. Vit lata eitt og alt upp í hendurnar á nøkrum fáum politikarum og vinnulivsmönnum, og tað verða tískil hesir, sum einsamallir koma at avgera lagnu okkara og samfeligssins uppá gott og ringt. Sjálvandi skal onkur til at stýra og leiða, men máti skal vera við dølskni og líkasælu okkara.

NÚ hevur ein bankastjóri verið so mikið ærligur, at hann hevur sagt øllum Føroya fólki, hvussu hann heldur framtíðin skal siggja út hjá okkum øllum. Og tað er her vit eiga at lofta honum. Eru vit ósamd við hann eiga vit - og tað fevnir so sanniliga eisini um løntar politikarar úr øllum flokkum - nú beinanvegin at tala at, soleiðis at okkara stýrandi menn og vinnulivsmenn (fróknað bankastjórar) kenna hugsanina hjá tær og mær og tí ikki kunnu skalta og valta bara eftir sínum egna høvdi. Eru vit ósamd eiga vit at siga tað, gera vart við tað. Tí annars nyttar litið aftaná bara at geva øðrum skyldina, at tað gekk, sum tað gekk.

TAÐ er bara gott, at Fossadal torir at siga, hvat hann hugsar. Vit kunnu geva honum viðhald í onkrum men í nógvum førum eru vit fullkomiliga ósamd.

STUÐULIN til vinnuna skal minkast niður í einki, vit mugu fáa meira burtur úr fiskinum sigur hann. Her eru vit samdir. Tí hetta er ein høvuds-fyrirteyting fyri einum sunnum og vælverkandi vinnulivi.

MEN at minka almenna virksemd við 50% yvir 2 ár er tað reina

galimatias. Hetta fer at merkja, at vit rætt og slætt syndra alt tað vit við tógvið stríð hava bygt upp: vælverkandi almennar stovnar og vælútbúgvin fólki at taka sær av arbeiðinum á hesum stovnum til tess at tryggja vanliga borgaranum javnbjóðis rættindi og trygg viðurskipti. Skal hetta nú alt drepað m.a. tí, at vit hava havt ov litið dugnaligar vinnulivsmenn og/ella politikarar! Skulu nú allar Føroyar, hvør tann einasti Palleba og Pallebina, revsast, tí vinnulivsmenn og politikarar ikki dugdu sær hógv - ikki dugdu at fáa nógv mikið burtur úr okkara tilfeingi!

FOSSBANKASTJÓRIN gloymir at nevna ein sera týðningarmiklan lut í øllum hesum orðaskiftinum um kreppu, og tað er leiklutur peninga-stovnana og vinnulivsins. Skyldina hava bara ávisir antivinnulivspolitikarar og so tað ljóta og stóra almenna skrimslið. Burtur við Atla, burtur við javnaðarflokkinum og avhøvding av tí almenna tvs. øllum almennum stovnum. Hetta er niðurlagið millum vinnulivsmenn og høgafólk. Teir gloyma bara hetta, sum fleiri ferðir hevur verið ført fram, nevniliga tað at ein orsök in tað stóða vit eru í, stavar frá tí, at peningastovnamir ikki hava kent sína vitjunartíð og sína samfeligsgábyrgd, tá tað ráddi um at ansa eftir ikki aftur og aftur at kynda undir tað longu ov nógv yvir-upphitaða virksemd. Fremstu vinnulivsmenn okkara hava so heldur ikki hugsað longur fram, tá tað galt at fáa sum mest virði burtur úr gullnámi okkara, nevniliga fiskinum í heimsins minst dálkaða havi!

TAÐ eru nøkur fá fólki í samfelagi okkara, sum hava funnið fram til, at kreppan vit øll tosa um, er ikki ein

samfeligskreppa. Tað er ein samfeligskapt kreppa. Ein kreppa, sum - um uttanlandaskuldin skal hava skyldina - ikki fyrst og fremst hevur adressu hjá tí almenna, men harafturímóti hjá teimum mongu privatu, sum - og leggið tykkum hetta serliga í geyma - við hjálp frá m.a. føroysku bankaverðini hava lánt so nógvan pening - eitt nú til rentuspekulation - at hetta hevur skundað álvarsliga undir vánaligu búskaparligu støðuna í landinum. So nógv er lænt, so væl hava bankar og hesir privatu samarbeiðt, at okkara uttanlandaskuld er vörðin himmalhøg og hevur tað so havt við sær, at almennu Føroyar í úrheiminum eru komnar í ringt orð ella tað, sum verri er.

HESA sannroynd vilja høggrasinnaðir politikarar, bankastjórar og aðrir vinnulivsmenn ikki hoyra talan um. Fyri at fáa fólki at gloyma hana brúka teir alla orku sína til - fyrri tað fyrsta at siga, at alt samfelagið er í kreppu, og harnæst at geva einum tí einasta persóni, nevniliga formanni javnaðarflokksins og fyrrverandi lögmanni, alla skyldina fyri støðuna vit eru komin út í.

SUM ábyrgdarpolitikari tekur eisini Alii Dam sín part av skyldini. Tað eru allir politikarar her á landi noyðdir at gera, tí allir sum ein, hava teir verið við til at atkvøtt fyrri hesi ella hási fløguni, sum seinni hevur víst seg at vera skeiv ella ov ógvuslig til okkara figgjarevni. Tað verður tosað so nógv um Heygadrang sum var hann felags-nevnanin fyrri tann skeiva flögupolitikkin. Men hvat við milliðunum, milliðunum, sum tingmenn úr øllum herðashornum av landinum - fyrri at hjúlka um sítt valdømi - hava samtykt at brúka í vegir, í berghol, í ferjur, í brúgar, í lendingar, í virki, í skúlar osfr. Eru hetta kanska ikki eisini eitt slag av "Heygadrangum", sum vit í veruleikanum ikki høvdu ráð til, men sum vit øll skuldu og vildu hava!

HELGI FOSSADAL sigur, at vit skulu hava marknaðarstýring heldur enn politiska stýring her á landi. Er veruleikin ikki júst tann, at politiska stýringin hevur verið alt ov litið; at tað hevur verið ov lætt hjá privatum, hjá bankum o.ø. at sleppa sær um garðin, har hann er lægstur!

MANGT kann verða sagt um hesi viðurskipti. Tað er gott, at vit her hava ein bankastjóra, sum torir at siga sína ærligu hugsan. Men tá átti hann eisini at tikið í egnan barm. Bankarnir eiga so sanniliga sín part av skyldini, at skilið er sum tað er. Og tá hesin uppfinningarríki bankastjórin visir á, at tað almenna virksemd eigur at minkast niður í helvt, tá kundi verið spurt: hava vit 47.000 íbúgar her á landi veruliga brúk fyri so nógvum bankum, so nógvum bankafólki! Við hesum geva vit orðið til lesaran. Orðið er frítt.

jamu